

technologies. The algorithm of pedagogical modeling is considered, which consists of the following stages: 1) substantiation of theoretical bases of modeling of process of formation of communicative competence in the course of professional training of future teachers; 2) definition of the purpose and tasks of modeling; 3) designing a model for the formation of communicative competence of future teachers of foreign languages by means of information and communication technologies by ensuring the interconnection of selected components; 4) development of tools for determining the validity and reliability of the designed model by creating a system of criteria, indicators and levels of evaluation of the expected result of the formation of communicative competence; 5) study of the effectiveness of the designed model by its introduction into the process of professional training of the experimental group during the pedagogical experiment; 6) quantitative and qualitative analysis of modeling results. The structural blocks of the model are distinguished: target, conceptual, organizational, semantic, methodological and effective. It is established that implementation of the goals and objectives defined in the target component of the model is possible provided that future pedagogical language teachers introduce pedagogical approaches into the educational process: system, competence, linguistic and cultural, activity, resource (information technology), which are the conceptual component of the model. The stages (semantic component), forms (organizational component), methods (methodological component) of introduction of the specified approaches in the process of professional training of future teachers of foreign languages are described. It is noted that together with the criteria, indicators and levels of formation of communicative competence of future foreign language teachers by means of information and communication technologies, the expected result (increasing the level of communicative competence of future foreign language teachers) form an effective component of the model. A number of methods were used in the research process, including: analysis, synthesis, deduction, induction, comparison, monographic, abstraction, modeling.

Key words: *model, communicative competence, future foreign language teachers, information and communication technologies.*

УДК 378.147:[37.011.3-051:81]:[004.032.6:008]

Вікторія Герман

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-2915-7330

DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/121-131

МЕДІАКУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА: ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ В КУРСІ «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА»

У статті окреслюється інтеграційний підхід до впровадження проекту IREX «Вивчай та розрзняй: інфомедійна грамотність» у курс «Сучасна українська літературна мова»; доводиться, що таке поєднання дозволить підвищити якість формування інфомедійних компетентностей майбутніх педагогів, зокрема медіакультури (критичне мислення, інфомедійну й візуальну грамотність, соціальну толерантність, стійкість до впливів тощо); розроблено теми «Багатокомпонентне складне речення», «Складна синтаксична конструкція», «Складне синтаксичне ціле» із застосуванням новітніх методик та креативних технологій в освіті, подано завдання для самостійної роботи.

Ключові слова: *багатокомпонентне складне речення, інфомедійна грамотність, критичне мислення, медіакультура, медіаграмотність, синтаксис*

складного речення. складна синтаксична конструкція, складне синтаксичне ціле, соціальна толерантність, сучасна українська літературна мова.

Постановка проблеми. Підготовка медіаграмотних учителів-словесників, які фахово володіють навичками ефективного пошуку інформації, її систематизації, уміють запобігати ризикам у комунікації, обґрунтовувати власну позицію, оцінювати й інтерпретувати події, протидіяти мові ворожнечі, ідентифікувати прояви пропаганди, ботів, тролів, фейки, маніпуляцію, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам тощо – одне з актуальних завдань вищої педагогічної освіти.

У контексті проєкту IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» (виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки та Посольства Великої Британії в Україні, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси), учасницею якого є авторка статті, основне завдання нашої діяльності вбачаємо в створенні ефективної сталої моделі інтеграції навичок критичного сприйняття інформації в навчальний процес вищої і загальної середньої освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Формування інфомедійної грамотності сучасного вчителя-словесника набуває актуальності на етапі впровадження Міністерством освіти і науки України навчальної дисципліни «медіаграмотність» у шкільний курс. Показником фаховості для педагога стає медіакультура як уміння критичного сприйняття інформації та усвідомлення цінності високоякісної інформації в контексті реалізації цих компетентностей у шкільній освіті. Проблеми медіаосвіти, медіакультури й медіаграмотності активно досліджують О. Волошенюк, В. Даниленко, І. Задорожня, В. Іванов, Т. Іванова, Л. Калініченко, Т. Кузнецова, В. Лісостанський, В. Мележик, О. Тараненко та ін.

Мета статті – інтегрувати деякі аспекти проєкту IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» у курс «Сучасна українська літературна мова» (освітній рівень «бакалавр», спеціальність «Українська мова і література», 4 курс), зокрема розробити практичні заняття й завдання для самостійної роботи з тем «Багатокомпонентне складне речення», «Складна синтаксична конструкція», «Складне синтаксичне ціле».

Методи дослідження визначено поставленими завданнями. Використано загальнонаукові теоретичні (контент-аналіз, систематизація й узагальнення наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури з визначеної проблематики), емпіричні (пряме й опосередковане педагогічне спостереження, аналіз досвіду роботи тощо) методи.

Застосовано системно-компонентний та системно-структурний підходи до аналізу й опису матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Метою курсу «Сучасна українська літературна мова» (синтаксис складного речення) є формування у здобувачів вищої освіти поглибленого розуміння базових категорій сучасної синтаксичної теорії, її концептуальних парадигм і персоналій; теоретичне й практичне утвердження загальновизнаних диференційних ознак синтаксичних одиниць.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є синтаксис складного речення, а саме: складне речення як синтаксична конструкція в різних аспектах: парадигма складного речення; типологія синтаксичних зв'язків у складному реченні; засоби вираження семантико-синтаксичних відношень; складносурядне, складнопідрядне, безсполучникове речення, багатокомпонентне речення, складна синтаксична конструкція, складне синтаксичне ціле, період тощо; проблемні питання синтаксису складного речення.

Завдання курсу – поглибити теоретичні знання здобувачів через аналіз і узагальнення сучасних концепцій синтаксису складного речення, типології складних речень і принципів їх класифікації; сформувані навички системної характеристики основних типів складних речень, складних синтаксичних конструкцій і складних синтаксичних цілих; сприяти вдосконаленню практичних навичок і вмінь виконувати синтаксичний аналіз складного речення; дослідити семантико-синтаксичні відношення між його компонентами і засоби їх вираження, користуючись сучасною методикою; розрізняти складне речення, складну синтаксичну конструкцію і складне синтаксичне ціле; формувати в студентів свідоме розуміння синтаксичних та пунктуаційних норм сучасної української літературної мови.

Під час викладання курсу застосовуємо абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий (проблемна лекція, практичні вправи аналітичного змісту, самостійна робота), дослідницький (індивідуальна навчально-дослідна робота, реферат, творчі завдання), частково-пошуковий, інтерактивні (вебінари, тренінги, презентації, дистанційні освітні технології), практичні методи навчання (вправи, практичні роботи та ін.). Убачаємо ефективними також такі методики та технології навчання: теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія, консультування), практико-операційні (вправи, алгоритми, експерименти), пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій), самостійна робота (виконання тестів, вправ), контрольньо-оцінювальні

(виступ, контрольна робота). Засоби діагностики результатів навчання – іспит, тести, реферат, самостійна робота, контрольна робота, індивідуальне навчально-дослідне завдання (стаття з проблем синтаксису, участь у конференції з доповіддю з проблем синтаксису, участь у конкурсі студентських наукових робіт із проблем синтаксису).

Медіакультура вчителя-словесника розуміємо як здатність ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі, здійснювати ціннісно-вольову рефлексивну регуляцію інформаційної поведінки; сукупність духовних цінностей, створених інформаційно-комунікаційними засобами, що функціонують у суспільстві щодо елементів культури комунікації, пошуку, збирання, виробництва й передачі інформації, а також культури її сприймання соціальними групами та соціумом у цілому (Герман, 2020, с. 15).

Медіакультура вчителя-словесника – синкретичне поняття, що охоплює такі складові: *медіаграмотність* (розуміння, як працюють медіа, власники; журналістські стандарти, редакційна політика; уміння визначати жанри журналістських повідомлень; розуміння понять цензури й самоцензури; уміння аналізувати рекламу, розрізняти її типи (соціальна, комерційна, піар тощо); *критичне мислення* (уміння ставити запитання, обґрунтовувати власну думку, оцінювати та інтерпретувати події, проводити паралелі з сучасністю, аналізувати передумови та причини події); *інформаційна грамотність* (уміння ефективно шукати інформацію, працювати з джерелами й першоджерелами; уміння відрізняти факти від суджень; уміння систематизувати інформацію, висувати гіпотезу та оцінювати альтернативи); *соціальна толерантність* (уміння ідентифікувати й протидіяти мові ворожнечі, стереотипам і дискримінації; формувати навички етичного спілкування); *цифрова безпека* (розуміння цифрового сліду; навички кібербезпеки (протидія онлайн-шахрайству, шкідливим програмам); *візуальна грамотність* (уміння аналізувати фото, символи, інфографіку тощо); *стійкість до впливів, фактчекінг* (уміння ідентифікувати прояви пропаганди, ботів, тролів, фейки й маніпуляцію, вплив медіа на емоції); *інноваційність* (уміння втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, використовувати медіа для соціального блага) (Герман, 2020, с. 14).

Представимо досвід роботи з інтеграції інфомедійної грамотності й навчального курсу «Сучасна українська літературна мова» на прикладі вивчення тем «Багатокомпонентне складне речення», «Складна синтаксична конструкція», «Складне синтаксичне ціле».

Для підготовки до практичного заняття з теми «Багатокомпонентне складне речення» студентам пропонуються такі питання для теоретичного опрацювання (були опрацьовані під час лекції):

1. Поняття про багатокомпонентні (багаточленні) складні речення.
2. Безсполучникові багатокомпонентні речення з однотипними (однорідними) частинами (незгруповані структури) і різнотипними (неоднорідними) частинами (згруповані структури); речення з одночасною однотипністю й різнотипністю.
3. Складносурядні багатокомпонентні речення з однотипними та різнотипними частинами.
4. Конструкції з супідрядним зв'язком: однорідна супідрядність; неоднорідна супідрядність.
5. Конструкції з послідовною підрядністю.
6. Конструкції змішаного типу: поєднання однорідної та неоднорідної підрядності; поєднання послідовної підрядності та супідрядності.

Пропонуємо практично виконати такі завдання (з подальшим обговоренням на занятті):

1. Виконайте вправи 3, с. 79; 1, 2, с. 80; 1, 2, 3, с. 82-83 з навчально-методичного посібника В. Герман «Сучасна українська літературна мова: практичний синтаксис (Суми, 2017).

2. Створіть такий жанр тексту, як топ-новина, пов'язавши її з галуззю вищої освіти. Придумайте яскравий заголовок, уведіть у текст багатокомпонентні складносурядні й безсполучникові речення. Виконайте усний аналіз цих речень. З'ясуйте синтаксичні особливості заголовку.

Зверніть увагу на особливості придуманого Вами заголовку:

- Чи можна зрозуміти зміст тексту і зробити висновки лише за заголовком?

- Чи варто поширювати матеріали в соціальних мережах, орієнтуючись лише на заголовок та лід (підзаголовок, перше речення чи абзац)?

- Чи відповідає заголовок інформації в тексті?

- Чи містить заголовок категоричні твердження, які не можна перевірити?

1. Придумайте мем-вислів на тему: «Нефахівець у ролі вчителя: за чи проти?» у вигляді багатокомпонентного складносурядного чи безсполучникового речення.

2. Опрацюйте статтю з проблем синтаксису на вибір (див. додаткову літературу або підберіть самостійно); підготуйте рецензію на замовлення

друкованого медіа (медіа оберіть самостійно), вважаючи, що Ви маєте освіту філолога й журналіста, дотримуєтеся журналістських стандартів (див. слайд).

У тексті рецензії вживайте складнопідрядні багатокomпонентні речення різних типів. Усно їх проаналізуйте.

Рецензію представте в мультимедійному форматі.

ЖУРНАЛІСТСЬКІ СТАНДАРТИ

В основі професійних стандартів інформаційної та аналітичної журналістики лежать норми і правила чесного відображення реальності, поваги до істини та права громадськості на правду, служіння суспільним інтересам. Вони були наголошені в Декларації принципів професійної поведінки журналістів, прийнятій на II Всесвітньому конгресі Міжнародної федерації журналістів (Бордо, 25–28 квітня 1954 р.) зі змінами на XVIII Всесвітньому конгресі МФЖ (Хельсінгфор, 2–6 червня 1986 р.).

ОПЕРАТИВНІСТЬ

– максимально швидке висвітлення журналістом актуальних подій із зазначенням часу події та новини.

ТОЧНІСТЬ

– перевіреність та підтвердженість у журналістському матеріалі всіх фактів, цифр, імен, посад, назв; повнота цитування, неперекрученість слів, цитат, логіки і хронології подій.

ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ

– представлення різних точок зору на подію, надання слова всім сторонам конфліктної ситуації, залучення незалежних експертів. Необхідність уникнення «фальшивого балансу».

ДОСТОВІРНІСТЬ

– наявність ідентифікованого надійного джерела тієї інформації, яка стає публічною. Обов'язкова перевіреність інформації в двох, а краще трьох джерелах. Анонімність джерела інформації – виключення, а не правило. Журналіст має в своєму матеріалі надати читачу право перевірити інформацію, від так джерела мають бути вказаними.

ФАКТ

СУДЖЕННЯ

ВІДОКРЕМЛЕННЯ ФАКТІВ І СУДЖЕНЬ

– необхідність відокремити в тексті факти від думок, коментарів і суджень журналіста, героїв публікації, експертів; від емоційних оцінок і особистих точок зору. Ненав'язування особистої позиції журналіста в емоційних, маніпулятивних, оцінних заголовках з використанням ярликів і стереотипних штампів.

ПОВНОТА ІНФОРМАЦІЇ

– відповіді в журналістському матеріалі не тільки на запитання «Що, де і коли сталось?», але і на запитання «Яким чином?»; певне прояснення контексту, того що передувало події і якими можуть бути наслідки – так званий журналістський бекграунд, без якого навіть правдива інформація може бути напіваправдою.

3. Напишіть блог-спогад «Незабутні хвилини педагогічної практики» й розмістіть його в соціальних мережах, увівши до структури блогу різні типи складнопідрядних багатокomпонентних речень. Усно їх проаналізуйте.

Зверніть увагу на слайд «На що варто звертати увагу в соціальних мережах».

НА ШО ВАРТО ЗВЕРТАТИ УВАГУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ?

ДЖЕРЕЛА

- Чи можна знайти першоджерело інформації, яка активно поширюється в мережі?
- Ви поширюєте інформацію з першоджерела чи берете чиюсь інтерпретацію? Вони відрізняються?
- Якщо ви довіряєте джерелу інформації (це для вас лідер думок), чи прочитали ви інформацію повністю, чи не переважають там судження і оцінки над фактами і аналізом?
- Чи не має ознак конспірологічної версії, що поширюється? Де ще можна перевірити інформацію? Чи можна порівняти з інформацією з інших джерел?

ЕМОЦІЇ

- Для чого хтось тисне на ваші емоції та спонукає вас до швидких дій, без роздумів і аналізу («максимальний репост», «допоможіть грошима», «виходьте всі», «досить терпіти», «зробимо це»)?
- Що саме вас «чіпляє» в обурливих емоційних коментарях? Чи це не тролінг і чи варто «годувати тролів» своїми емоціями?
- Чи не варто заспокоїтися, взяти паузу і проаналізувати інформацію без емоцій до того, як реагувати репостами, коментарями, відповідями?

АНАЛІЗ

- З якого акаунту поширюється інформація? Коли його було створено, чи справжнє це ім'я, чи є реальні фото і історія у цієї особи, скільки у неї підписників?
- Що розміщено на сторінці того, хто почав поширення інформації, до цього контенту? Чи можна скласти уявлення про інтереси та фаховість цієї особи у даному питанні?
- Як швидко поширюється інформаційна хвиля? Чи бачите ви ознаки ботів у її поширенні та коментуванні контенту?

БЕЗПЕКА

- Чи не надасте ви в своєму профілі забагато особистої інформації? Чи може така інформація бути використана проти вас?
- Ви знаєте всіх своїх друзів у соціальній мережі? За яким принципом ви додаєте друзів?
- Чи надійні у вас паролі, чи стежите ви за власною цифровою безпекою?

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

- Як ви думаєте, чи є ви лідером думок для інших людей? Чи багато їх?
- Чи можлива така ситуація, коли люди, які вам довіряють, не будуть перевіряти інформацію, яку ви поширили, і просто зроблять репости?
- Чи завжди ви перевіряєте інформацію перед тим, як робити поширення?
- Якщо у вас багато підписників, чи відчуваєте ви певну відповідальність, чи контролюєте свою поведінку на особистій сторінці та яким саме чином?

ШТУЧНІСТЬ

- Чи можна по вашій сторінці скласти уявлення про вас як людину певних інтересів, занять, уподобань?
- Коли ви шукаєте інформацію, чи не відбираєте ви її за принципом підтвердження своїх поглядів, очікувань, упереджень?
- Чи впливає це на ту інформацію, яку ви бачите у своїй стрічці новин?
- Вас задовольняє повнота тієї інформаційної картини, в якій ви живете?

Для підготовки до практичного заняття з теми «Складна синтаксична конструкція» студентам пропонуються такі питання для теоретичного опрацювання:

1. Складні синтаксичні конструкції з сурядністю і підрядністю.
2. Складні синтаксичні конструкції з сурядним і безсполучниковим зв'язком.
3. Складні синтаксичні конструкції з підрядним і безсполучниковим зв'язком.
4. Складні синтаксичні конструкції з сурядним, підрядним і безсполучниковим зв'язком.

Пропонуємо такі завдання для практичного виконання:

1. Виконайте вправи 1, с. 86-89; 3, с. 93 з навчально-методичного посібника В. Герман «Сучасна українська літературна мова: практичний синтаксис (Суми, 2017).

2. Підберіть із художньої чи публіцистичної літератури складну синтаксичну конструкцію, що складається більш ніж з 15 предикативних частин; підготуйте її для аналізу через мультимедіа або в друкованому вигляді для колег у потрібній кількості.

3. З поданого початку «Наукові роботи необхідно перевіряти на плагіат...» утворіть складну синтаксичну конструкцію з багатьма предикативними частинами. Накресліть схему. Поміркуйте, які типи завдань для студентів «провокують» плагіат?

Для підготовки використовуйте Інформаційний бюлетень Є. Ніколаєнка «Академічна доброчесність» (група представлена у Facebook).

Використайте корисні посилання:

<https://my.plagscout.com/login>

<https://my.noplaiat.de>

доброчесність

– академічна

<https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

<http://ouci.dntb.gov.ua/>

<http://www.nbuviap.gov.ua/bpnu/>

Open Ukrainian Citation Index (OUCI).

<http://ouci.dntb.gov.ua/>

– наукова робота

SAIUP.org.ua
доброчесності

– проєкт сприяння академічній

4. Ознайомтеся з «Кодексом академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка», поданого на офіційному сайті (розділ «Документація»). Виберіть 5 простих ускладнених речень із різних розділів Кодексу і перебудуйте їх на ССК; подайте схеми.

Для підготовки до практичного заняття з теми «Складне синтаксичне ціле» студентам пропонуються такі питання для теоретичного опрацювання:

1. Лінгвістика тексту як нова галузь мовознавства. Поняття про складне синтаксичне ціле (ССЦ).

2. Композиційно-тематичне членування ССЦ.

3. Засоби зв'язку між компонентами ССЦ.

4. Структурні типи ССЦ.

Практично пропонуємо виконати:

1. Виконайте вправи 1, с. 108-110; 4, с. 114 з посібника В. Герман «Сучасна українська літературна мова: практичний синтаксис» (Суми, 2017).

2. Напишіть проблемне есе на тему: «Моя Нова українська школа», використовуючи ССЦ; усно їх проаналізуйте. Створіть, за можливості, фотоколаж до Вашого есе (скористайтеся, наприклад, навчальним ресурсом – сайтами *penal; tilde; IMGonline.com.ua; crello.com/* або ін. Презентуйте есе й фотоколаж у мультимедійному форматі.

Зверніть увагу на слайд «На що варто звертати увагу в матеріалах з фото».

НА ЩО ВАРТО ЗВЕРТАТИ УВАГУ В МАТЕРІАЛАХ З ФОТО

ЕМОЦІЇ

- Які емоції викликає фото?
- Чи впливає емоційне враження від фото на ваше ставлення до проблеми, чи спонукає до дій?

ДОСТОВІРНІСТЬ

- Чи відповідає фото змісту тексту; чи пов'язане ілюстративне фото з головним меседжем, з суттю події?
- Підпис під фото роз'яснює сутність, повідомляє зміст, чи нагнітає емоції?

ПРАВДИВІСТЬ

- Чи ви впевнені, що фото зроблене саме там і тоді, як стверджується в тексті чи підписі?
- Це фото є репортажним чи постановочним? Чи є в ньому ознаки спеціальної обробки?
- Це фото з місця події чи фотоколаж, який видають за реальне?

ДЖЕРЕЛА

- Чи вказано джерело, автор фото? Чи є можливість перевірити цю інформацію?

IREX

3. Створіть текст-путівник або портфоліо на тему: «Сумщина педагогічна» для PR, використовуючи різні типи ССЦ (у т.ч. й інтегративне (сполучникове) – за класифікацією О. Пономарева). Усно проаналізуйте.

Після практичних занять пропонуємо студентам 4 курсу виконати *самостійну роботу* з тем «Багатокомпонентне складне речення», «Складна синтаксична конструкція», «Складне синтаксичне ціле»:

1. Виконайте синтаксичний аналіз:

1) 10 багатокомпонентних складних речень;

2) 10 складних синтаксичних конструкцій;

3) 5 складних синтаксичних цілих із самостійно обраних медіатекстів (ТБ, радіо, соціальні мережі, інтернет-медіа, друковані медіа, реклама, PR), присвячених питанням освіти. Під час синтаксичного аналізу подавайте посилання на медіатекст.

Зверніть увагу: факти чи судження переважають в освітніх медіатекстах. Користуйтеся схемою «Факти vs Судження».

Якщо Ви виявили неправдиву інформацію в освітніх медіатекстах, з'ясуйте, з якою метою це зроблено: пародія; емоційний тиск; скомпрометувати; упередженість; вигода; вплив; пропаганда тощо.

2. Виконайте пунктуаційний аналіз трьох обраних Вами *медіатекстів* з питань освіти: 1) репортаж; 2) учительський блог; 3) документальне розслідування (за потреби – інший жанр за домовленістю з викладачем).

3. Пройдіть безкоштовний онлайн-курс з медіаграмотності VERIFIED, щоб дізнатися:

- як орієнтуватися в сучасному інформаційному середовищі;
- як розпізнавати дезінформацію та пропаганду;
- яким медіа довіряти;
- чому ми витрачаємо близько 5 років на соціальні мережі;
- як працює наш мозок та чому нами легко маніпулювати;
- як захистити себе і близьких людей від маніпуляцій.

Отримайте сертифікат і представте його.

Напишіть відгук про онлайн-курс із медіаграмотності VERIFIED, використовуючи багатокомпонентні конструкції різного типу, ССК та ССЦ (зазначені синтаксичні одиниці позначте в тексті відгуку).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, інтеграційний підхід до впровадження проєкту IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» у курс «Сучасна українська літературна мова», зокрема під час вивчення тем «Багатокомпонентне

складне речення», «Складна синтаксична конструкція», «Складне синтаксичне ціле», дозволить покращити якість формування медіакультури вчителів-словесників (критичне мислення, інфомедійну й візуальну грамотність, соціальну толерантність, стійкість до впливів тощо) і сприяти поглибленому розумінню базових категорій сучасної синтаксичної теорії, її концептуальних парадигм і персоналій, загальноновизнаних диференційних ознак синтаксичних одиниць.

Перспективу вбачаємо в окресленні інтеграційних можливостей проекту з іншими темами курсу «Сучасна українська літературна мова».

ЛІТЕРАТУРА

- Герман, В. (2020). *Академічна риторика: інтегрована програма навчального курсу, сертифікована IREX «Вивчай і розрізняй: інфомедійна грамотність»; електронна (другий рівень освіти)*. Суми (Herman, V. (2020). *Academic rhetoric: integrated training program, IREX certified "Learn and Distinguish: Info-Media Literacy"; electronic (second level of education)*. Sumy).
- Герман, В. (2020). Інтеграція проекту IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» і курсу «Сучасна риторика». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2 (96)* (Herman, V. (2020). Integration of the IREX project "Study and Distinguish: Info-Media Literacy" and the course "Modern Rhetoric". *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 2 (96)*).
- Задорожня, І. Т., Кузнецова, Т. В. (2008). Медіаосвіта. У В. Г. Кремінь (ред.), *Енциклопедія освіти*. Київ: Ярінком Інтер (Zadorozhnia, I. T., Kuznetsova, T. V. (2008). Media education. In V. H. Kremen (Ed.), *Encyclopedia of Education*. Kyiv: Yurinkom Inter).
- Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник* (2012). Київ: Центр вільної преси (*Media education and media literacy: a textbook* (2012). Kyiv).
- Медіаосвіта (медіаграмотність): навчальна програма для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, педагогічних та науково-педагогічних працівників* (2013). Київ (*Media education (media literacy): a curriculum for students of higher education institutions, pedagogical and scientific-pedagogical staff* (2013). Kyiv).

РЕЗЮМЕ

Герман Вікторія. Медіакультура учителя-словесника: практика формування в курсі «Современный украинский литературный язык».

В статті описується інтеграційний підхід к внедрению проекта «Изучай и распознавай: инфомедийная грамотность» в курс «Современный украинский литературный язык»; доказывается, что такое объединение позволит улучшить качество формирования инфомедийных компетентностей будущих педагогов, в частности медиакультуру (критическое мышление, инфомедийную и визуальную грамотность, социальную толерантность, стойкость к влияниям и др.); разработаны темы «Многокомпонентное сложное предложение», «Сложная синтаксическая конструкция», «Сложное синтаксическое целое» с применением новейших методик и креативных образовательных технологий, поданы задания для самостоятельной работы.

Ключевые слова: визуальная грамотность, инфомедийная грамотность, критическое мышление, медиакультура, медиаграмотность, многокомпонентное

сложное предложение, синтаксис сложного предложения, сложная синтаксическая конструкция, сложное синтаксическое целое, социальная толерантность, современный украинский литературный язык.

SUMMARY

Herman Viktoriia. Media culture of a teacher-philologist: the practice of formation in the course “Modern Ukrainian literary language”.

The article outlines the integration approach to the implementation of the IREX project “Study and distinguish: info-media literacy” in the course “Modern Ukrainian literary language”; it is proved that such a combination will improve the quality of formation info-media competences of future teachers, in particular media culture (critical thinking, info-media and visual literacy, social tolerance, resistance to influences, etc); the topics “Multicomponent complex sentence”, “Complex syntactic construction”, and “Complex syntactic whole” were developed using the latest techniques and creative technologies in education, and tasks for independent work were presented. The formation of info-media literacy of a modern teacher-philologist becomes relevant at the stage of introduction by the Ministry of education and science of Ukraine of the academic discipline “Media literacy” in the school course. An indicator of professionalism for a teacher is media culture as the ability to critically perceive information and realize the value of high-quality information in the context of implementing these competencies in school education. O. Volosheniuk, V. Danylenko, I. Zadorozhnyia, V. Ivanov, T. Ivanova, L. Kalinichenko, T. Kuznetsova, V. Lisostansky, V. Melezhik, O. Taranenko and others are actively researching the problems of media education, media culture and media literacy. Research methods are defined by the tasks. General scientific theoretical (content analysis, systematization and generalization of scientific, psychological and pedagogical, methodological literature on certain issues), empirical (direct and indirect pedagogical observation, analysis of work experience, etc.) methods are used. Systems-component and systems-structural approaches to the analysis and description of the material are applied. We see the prospect in outlining the integration capabilities of the project with other topics of the course “Modern Ukrainian literary language”.

Key words: *multicomponent complex sentence, info media literacy, critical thinking, media culture, media literacy, syntax of a complex sentence, complex syntactic construction, complex syntactic whole, social tolerance, Modern Ukrainian literary language.*

UDC 378.091.59:141.201-057.875

Serhii Dieniezhnikov

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID ID 0000-0003-3289-8399

Dmytro Kozlov

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
ORCID ID 0000-0003-1875-0726

DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/131-142

AXIOLOGICAL POTENTIAL OF STUDENTS IN THE SYSTEM OF STUDENT GOVERNMENT

The article is devoted to the problem of axiological potential of students in the system of student government. The special emphasis in the article is placed at the theoretical understanding of the essence of the axiological potential of students, the study of significant conditions for the effective realization of students' values and the development of student government. The authors consider the problem of education of morality, the formation of